

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3378/2022. (IX. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1181/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó Gábor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1181/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét – az elsőfokú Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 14.Bv.1752/2021/4. számú végzésére is kiterjedően – és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági végzés az indítvány szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a III. cikkét, IV. cikk (4) bekezdését, XXIV. cikkét, XXVIII. cikkét [az indítvány tartalma szerint ezen belül annak (1) és a (7) bekezdéseit], valamint a 28. cikkét, továbbá annak R) cikkét is megjelölte.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó fogvatartását 2013. július 21-től 2018. november 18-ig terjedő időszakban a Váci Fegyház és Börtönben töltötte. Az indítványozó ezen teljes időszak tekintetében kártalanítási kérelemmel fordult a Budapest Környéki Törvényszékhez az alapvető jogait sértő fogvatartási körülmények miatt. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az indítványozónak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett kártalanítás iránti kérelmét 2013. július 21. napja és 2017. január 30. napja, valamint a 2018. február 9. napja és 2018. augusztus 1. napja közötti fogvatartási időszakok tekintetében érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Egyidejűleg az indítványozó részére a 2017. január 31. napja és 2018. február 8. napja között, valamint 2018. augusztus 2. napja és 2018. szeptember 24. napja között töltött szabadságvesztés miatti fogvatartás 428 napjából 352 napja után az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelem miatt 439 300 forint kártalanítást ítélt meg.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán a másodfokú bírósággént eljáró Budapest Környéki Törvényszék 4.Bpkf.1181/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta: az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények fennálltának időtartamát 2017. január 1. napja és 2018. február 8. napja, valamint 2018. augusztus 2. napja és 2018. szeptember 24. napja között határozta meg 352 napban, és ezen jogsérelemmel érintett időintervallumokra tekintette megítélni az indítványozó részére az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a 439 300 forint kártalanítást. A másodfokú bíróság végzése az elsőfokú végzést – annak pontosítása mellett – megváltoztatta oly módon, hogy a 2013. július 21. napjától 2016. december 31. napjáig terjedő fogvatartási időszak vonatkozásában a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 75/L. § c) pontja alapján, mint az arra nem jogosulttól származó kártalanítási kérelmet utasította el érdemi

vizsgálat nélkül. Továbbá a felülbírálat eredményeképpen a másodfokú bíróság által módosított jogosultságot megalapozó fogvatartási időintervallumok figyelembevételével, a 2017. január 1. napja és 2018. február 8. napja, valamint a 2018. augusztus 2. napja és a 2018. szeptember 24. napja között határozta meg, míg a 2018. február 9 napjától 2018. augusztus 1. napjáig terjedő fogvatartási időszak vonatkozásában érdemi vizsgálat nélkül elutasítottak tekintette.

- [5] 1.2. Az indítványozó a törvényes határidőn belül az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben a másodfokú bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény számos rendelkezésére hivatkozással kérte. Érvelése szerint az eljáró másodfokú bíróság egyrészt megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát, mert egy olyan jogszabályt alkalmazott – megállapítva, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) és b) pontjaiban foglalt kritériumok nem állapíthatók meg és így a kérelme nem jogosulttól származik – az eljárás során, amely az érintett időszakban még hatályba sem lépett. Ezzel összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság több, így pl. a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatának több megállapítására. Emellett az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, valamint a IV. cikk (4) bekezdésének sérelmét is állította, utalva az Emberi Jogok Európai Bíróságának az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkével összefüggő esetjogára. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése az indítványozó hátrányára az elsőfokú végzést megváltoztató rendelkezés folytán a 2016. évi tárgyi időszak tekintetében a túlzásfolt elhelyezés miatti kompenzáció mellőzése folytán sérti az Alaptörvény III. cikk (1), valamint a IV. cikk (4) bekezdését. Emellett a kifogásolt bírósági végzések folytán az Alaptörvény tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozó rendelkezéseinek: így a XXIV. cikke, a XXVIII. cikke, valamint emellett a 28. cikke sérelmét, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogának a sérelmét is állította, megjelölve továbbá az Alaptörvény R) cikkét is; azonban az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmével összefüggésben érdemi indokolást egyáltalán nem tartalmaz.
- [6] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [7] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [8] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott másodfokú végzés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény több rendelkezésének a sérelmére hivatkozással állította. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütköztően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] 2.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a másodfokú végzést 2021. november 4-én vette át, az indítványt elektronikusan 2021. december 14-én, határidőben nyújtotta be. Az Abtv. 27. (1) bekezdés § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó által kifogásolt másodfokú bírósági végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, ezért az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [10] Az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti [Abtv. 27. (1) bekezdés § a) pontja]. Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be

az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, továbbá jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.

- [11] 2.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek az alábbiak szerint felelt meg.
- [12] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [13] 2.4. Az indítványozó a máodfokú bíróság végzése folytán hivatkozott az Alaptörvény R) cikkére. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény R) cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, hiszen az Alaptörvény és a jogszabályok kötelező erejéről rendelkezik, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége [lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [14] 2.5. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való alapjogával összefüggésben az Alaptörvény 28. cikke sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény eme cikkével összefüggésben megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály, így az nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [15] 2.6. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét állítva hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére is. Mivel az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági végzés és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Továbbá erre nézve az indítványozó érdemi érvelést sem terjesztett elő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy következetes gyakorlata szerint az indokolás hiánya [lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [16] 2.7. Az indítványozó a kifogásolt másodfokú bírósági végzéssel összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésének, valamint a IV. cikk (4) bekezdésének, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, valamint a jogorvoslati jogának sérelmére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében sem adott elő önálló, a konkrét ügye vonatkozásában alkotmányjogi szempontból releváns érdemi érvelést, csupán az alkotmánybírósági gyakorlatból kiragadott, általános megállapításokat tartalmaz az indítványa, így az alkotmányjogi szempontból releváns érdemi indokolás hiánya [lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi erre vonatkozó elbírálásának szintén akadályát képezi.
- [17] 2.8. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét a visszaható hatályú jogalkotás és a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmére hivatkozással is állította. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható [elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]]. A konkrét alkotmányjogi panaszban az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban elsősorban a – véleménye szerint – visszaható hatályú jogalkalmazást kifogásolta (amely mint a bíróság esetleges *contra legem* jogértelmezése,

legfeljebb a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog keretében lenne vizsgálható) és nem a Bv. tv. 2017. január 1-jével módosult szövegének visszaható hatályát állította. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény B) cikkére vonatkozó indítványi kérelem szintén nem befogadható.

- [18] Az indítvánnyal összefüggésben megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [19] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) és *f*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5072/2021.

• • •